(گل - ١٤)

مانش جنم ۽ اُن جو آدرش

باباجن جي سديو اِهائي اِڇا هوندي هئي تہ لوڪ، سنسار ۾ سکي جيون وتيت ڪن ۽ حياتيءَ جو مکيہ لکشيہ ۽ آدرش آتم اَنڀوتي يعني ايشور جو درشن پراپت ڪن. چوندا هئا تہ ”هيءَ ديهي سڦل تڏهن چئبي، جڏهن مانش جنم ۾ ڀڳتي ۽ موکش پراپت ڪري سگهون. تنهن ڪري اسان کي پنهنجي مقصد ۽ آدرش تي پهچڻ لاءِ هميشه خبردار ۽ تيار رهڻ گهرجي. جڏهن توهين هر روز پرڀوءَ جي سنتن ۽ پرڀوءَ جون ليلائون ٻڌاندا رهندا تڏهن ئي اوهان کي پرڀوءَ جو درشن ۽ سندس سنتن جو درشن پراپت ٿيندو رهندو. اِن ڪري ڏينهن رات سمرڻ ڪندا رهو. ”بولو صبح شام، هري ڪرشن هري رام.“ هر وقت ۽ دم دم سمرڻ ڪري ڪري، من جي چنچلتا جنڊ ٿي دُور ٿي ويندي ۽ نرنتر يا لڳاتار ابياس ڪرڻ سان اوهين چيتنيہ پرڀوءَ سان لين ٿي ويندا.

نظام رياست جي نانديڙ شهر ۾ رتن جي شاپرجي واڊيا نالي هڪ مشهور واپاري رهندو هو ۽ ونس مال

ملڪيت گاڏيون گھوڙا وغيره بلڪل چڱي انداز ۾ هئا. ليڪن وڌاتا جي رچنا اهڙي وچتر آهي، جو ڪيتري بہ ڌن مال هوندي، سنسار ۾ پورڻ سکي ڪوئي ڪونہ آهي. رتنجي پراپڪاري ۽ دان شيل هو ۽ جيڪي ونس ويندا هئا تن کي وستر وغيره جي گهرج سارو مدد پڻ ڪندو هو، ليڪن اولاد ڪونہ هوس. شاسترن ۾ چيل آهي تہ "جهڙيءَ طرح پڳتيءَ کان سواءِ ڪيرتن، ساز بنا سنگيت، جڻئي بنا برهمڻ، وهنواري گيان بنا ڪلاڪار، پشچاتاپ بنا تيرٿ ياترا، ڪنٺ مالها بنا النڪار سوڀيا نٿا ڏين ۽ آتم نٿا ليکجن ۾ اچن، تهڙيءَ طرح سنتان بنا گھر پڻ سڃو پيو لڳندو آهي."

رتنجيءَ کي سنتان جي چنتا هروقت پيئي چيندي هئي ۽ هو من ۾ پيو چوندو هو تہ "ايشور مون تي ديا نہ ڪندو ڇا؟ مونکي پتر جي پراپتي ڪين ٿيندي ڇا؟" مطلب تہ ايترو اداس رهندو هو جو پوڄن بہ ڪين وڻندو هوس. هن جي نشنار داس گٽو مهراج ۾ هئي ۽ پنهنجو حال وڃي هن سان اوريائين. هن وري چيس تہ "تنهنجي اِها منوڪامنا، شري سائين بابا ست ئي پوري ڪري سگھندو. منهنجي توکي صلاح آهي تہ جي تون سندس شرڻ ۾ وڃي پوندين تہ توکي سنتان پيدا ٿيندي."

رتن جي کي پڻ اها صلاح دل سان لڳي ۽ هن شرڌيءَ وڃڻ جو فيصلو ڪري، ڪجهه ڏينهن بعد شرڌيءَ ۾ اچي، شري سائين بابا جي چرنن تي ڪري پيو. سائين بابا کي سندر هار پائي، ڦل ڦول پڻ پيش رکيائين ۽ ڪجهه وقت بعد پرارٿنا ڪيائين ته ”اوهان اَنيڪ آپدائن ۽ مصيبتن جي ماريل شخصن جا ڏک دور ڪيا آهن. مان پڻ اوهان جي ڪيرتي ۽ ساراهه ٻڌي، دل ۾ آشا پائي، اوهان جي چرنن ۾ آيو آهيان. مون کي پورو ڀروسو آهي ته اوهين مون کي نراس ڪين ڪندا.“

باباجن فرمايو ته ”مونکي پنج روپيا دڪشڻا گهرجي پر انهن مان مون کي ٽي روپيا ۽ چوڏهن آنا ملي چڪا آهن، تنهن ڪري باقي رهيل رقم هڪ روپيو ۽ ٻه آنا اول ڪڍي ٻاهر ڪر.“ رتنجي ٻڌي، عجب ۾ پيو ۽ دل ۾ چوڻ لڳو ته ”مان هتي پهريون ئي ڀيرو آيو آهيان، پوءِ باباجن جي چوڻ موجب، ڪين ٽي روپيا چوڏهن آنا پيش ڪئن ۽ ڪڏهن ڏنم!“ پر سوال جواب ڪرڻ بنا هن رهيل رقم ڪڍي باباجن اڳيان پيش رکي، مٿو ٽيڪيو ۽ شرڌيءَ ۾ اچڻ جو مطلب ٻڌايو. باباجن يڪدم فرمايو ته ”تنهنجا ڏکيا ڏينهن اچي سمايت ٿيا آهن، الله مالڪ تنهنجي اِڇا پوري ڪندو.“ اِئين چئي سندس مٿي تي هٿ رکيائون. رتنجي خوش

تي، باباجن کان موڪلائي ناندير موٽي آيو ۽ ڀڳت داس گڻوءَ کي ساري احوال کان واقف ڪري چيائين تہ ”اوهان جي ديا سان سڀ ڪم راس ٿيو، باقي هڪ ڳالهہ اوهين ڪرپا ڪري سمجهايو تہ منهنجي شرڌي وڃڻ کان اڳ، باباجن کي ٽي روپيا چوڏهن آنا اڳي ڀيٽا ملڻ جو مطلب ڇا آهي؟“ داس گڻو چيس تہ ”مان سوچي ويچاري پوءِ توکي اُن جو مطلب سمجهائيندس.“

ڪن ڏينهن کانپوءِ گڻوءَ کي ياد آيو تہ تورا ڏينهن اڳي، رتنجي هڪ مسلمان سنت مؤلا صاحب، کي گهرايو. سنت مؤلا صاحب، ڪُوليءَ جو ڪم ڪندو هو ۽ ناندير ۾ مشهور هو. رتنجي هنجو آدرستڪار ڪري، کيس جل پان ڪرايو. رتنجيءَ کان داس گڻوءَ پڇيو تہ ”جل پان تي تهنجو انتي گهڻو خرچ ٿيو هو؟“ هن جواب ڏنو” تہ ٽي روپيا چوڏهن آنا خرچ ٿيو، جو باباجن رتنجي کي چيو تہ مون کي ملي چڪا آهن! مطلب ڳالهہ جو تہ شرڌيءَ ۾ ويٺي، سائين بابا کي انترياميتا سان پتو پئجي ويو تہ رتنجي سنت مؤلاصاحب کي گهر ۾ جل پان ڪرائڻ تي پورا ٽي روپيا چوڏهن آنا خرچ ڪيو هو. يعني تہ سنتن کي گذريل هاعدڙ ۽ ايندڙ زمانن جي ڳالهين جي پوري ڄاڻ پئجي سگهيتي.

رتن جي، پنهنجي گوروءَ جي جواب تي سنتشت

تيو ۽ سائين بابا جي چرڻن ۾ سندس پريت وڌي. ڪجهه وقت ڪانپوءِ کيس ٻهريون پٽ ڄائو تہ سندس خوشيءَ جي حد نہ رهي. سائين بابا جي ديا سان کيس ڪل (١٢) ٻارهن ٻار ڄاوا، جن مان چار سلامت رهيا.

ساڳي طرح راءِ بهادر هري ونايڪ ساٺي جي پهرين زال بنا اولاد گذاري وڃڻ تي، باباجن کيس ٻي شادي ڪرڻ جي صلاح ڏني، جنهن مان اول ٻہ ڌيئر پيدا ٿيس تہ دل ٿي لٿڙهي ويس پر جڏهن ٽيون ٻار پٽ ٿيس تڏهن دل کي ڌيرج آيس.

دکشڻا ميمانسا يا پيئڻا جو رواج ۽ مطلب

جيڪي باباجن جو درشن ڪرڻ ايندا هئا، انهن کان بابا دکشڻا وٺندو هو. اِهو واجب هئو يا نہ؟ شروعات ۾ تہ بابا اصل ڪجهه ڪين وٺندو هو. ايتري قدر جو ٻرڻ تيليون بہ ڪنيون ڪري کيسي ۾ وجهي ڇڏيندو هو، جن بين کان گهرڻيون نہ پون. ڪنهن کان بہ ڪجهه ڪين گهرندا هئا. جڏهن ڪو سندن اڳيان پئسو رکي ويندو هو تہ اُن مان تماڪ يا تيل وٺي رکندا هئا ڇو تہ کين بيڙي يا چلم ڇڪڻ جي عادت هئي. اِئين سندن اڳيان ڪجهه پيئڻا رکڻ جي، خالي هٿين سنت وٽ وڃڻ بہ ماڻهن کي واجب نٿي لڳو.

پر صرف هڪ پئسي کان وڌيڪ پيئڻا ڪين قبول

ڪندا هئا. جيڪڏهن ڪو هڪ ٽڪو پيٽا رکندو هو ته هڪ پئسو ڪيسي مان ڪڍي هن کي واپس ڏيندا هئا. پوءِ جئن جئن سندن ناموس وڌندي ويئي تئن جهنڊن جا جهنڊ هڪ ٻئي پٺيان پيا ايندا هئا "شرتيءَ" ۾ چيل آهي ته "ڀڳوت پوڄا" سون يا ٻي پيٽا رکڻ ڪانسواءِ اَپوُرڻ يعني اڌ پوڄا سمان آهي. اُن موجب ڀڳوان جي پوڄا وانگر، ڀڳوان جي سنتن جي درشن وقت به ڪجهه "پيٽا يا ارداس رکڻ ضروري آهي."

شاسترن ۾ به چيل آهي ته راجا، سنت ۽ گوروءَ جي درشن ڪرڻ وقت، پنهنجي طاقت سارو پيٽا ارپڻ ڪرڻ کپي، جا چالوُ سڪي جي روُپ ۾ هئڻ گهرجي. "برهدارڻيڪ اُپنشد" ۾ بيان آهي ته "دڪش پرجاپتي" يعني برهما، ديوتائن، منشن ۽ دئتن کي صرف "د" اکر جي صلاح ڏني. ديوتائن "د" لفظ جو مطلب ڪڍيو "دم"، يعني پنهنجن اِندرين کي دمن ڪرڻ يا ضابطي ۾ رکڻ. منشن مطلب ڪڍيو ته دان ڪرڻ جي صلاح ڏني ويئي آهي ۽ دئتن سمجهيو ته کين ديا ڪرڻ جو اُپديش ڏنو ويو آهي.

تئتريه اُپنشد ۾ چيل آهي ته، "سيني کي دان ۽ سچ جو ابياس ڪرڻ جڳائي. وشواس پوُرڪ دان ڏيڻ، ڏنل دان نشڪل ۽ وڌندڙ آهي. نمرتا سان ۽ وڏي دل سان، آدرستڪار ۽ سهانڀوُتيءَ سان ئي دان ڪرڻ گهرجي."

اُن موجب باباجن بہ، ڀڳتن کي چوندا هئا تہ ”مايا ۽ ممتا ۽ موهہ نہ رکڻ جو سبق سکڻ ۽ مَن کي شڌ ڪرڻ جي پاٺ پڙهڻ جي سڀي دکشڻا منهنجي اڳيان رکندا ڪريو. ۽ جيڪا بہ پيتا پئسي جي روپ ۾، اوهين منهنجي اڳيان رکو ٿا، تنهنجي عيوض مان سؤ دفعا وڌيڪ، اوهان کي موٽائي ڏيان ٿو.“

هڪ ڪلاڪار ۽ شريمتي آر اي ٽرکڊ کان دکشڻا جي طلب ڪرڻ

پرسد ڪلاڪار شري گڻپت راو بوڙس، پنهنجي آتم ڪٿا ۾ لکيو آهي تہ ”روپين جي ٿيلهي منهنجي باربار پيتا رکڻ ۽ منٿ ڪرڻ تي پڻ، باباجن قبول ڪين ڪئي ۽ لت هڻي اُنکي پري ڪيائون. ان جو نتيجو اهو نڪتو، جو حياتيءَ ۾ ڪين ڌن جي ڪمي ڪانہ رهي ۽ هر طرح ۾ اُنجو لاڀ ٿي ٿيندو هو.

هڪ ڀيري باباجن، پروفيسر سي ڪي نارڪي کان (١٥) پندرهن روپيا دکشڻا گهري تہ هن اُتر ڏنو تہ ”هن وقت مون وٽ ڪيسي ۾ هڪ پائي بہ ڪانهي.“ باباجن چيس تہ ”مونکي خبر آهي تہ تو وٽ پئسو ڪونهي، پر مون کي خبر آهي تہ تون يوگ وسشٽ جو ابياس ڪندو آهين، اُن اَبياس مان ئي مون کي دکشڻا ڏي يعني تہ يوگ وسشٽ جي سکيا گرهڻ

ڪري، پنهنجي هرديه ۾ وساء، جتي منهنجو واسو آهي."

هڪ ڀيري شريمتي آر اي ترڪڊ ڪان باباجن (٦) ڇهه روپيا دڪشڻا طلبي. هن وقت هٿ ۾ پائي به ڪانه هئي ۽ اچي ششدر ٿي ته بابا جي آڳيا ڪيئن پوري ڪريان؟ پوءِ جڏهن سندس پتيءَ کيس سمجهايو ته باباجن "شڊ رپوُ ٿون" يعني پنهنجي اندر ۾ ويٺل ڪام ڪروڌ آدڪ ڇهه ويري گهرڻ رهيا آهن. باباجن به انهيءَ ارٿ سان سهمت ٿيا. باباجن وٽ جيترو به ڌن اچي ڪٺو ٿيندو هو، اهو هر روز خرچ ڪري ڇڏيندا هئا ۽ چوندا هئا ته سياڻي جو مالڪ پاڻيهي سياڻي پيچيندو. باباجن جڏهن مها سماڌيءَ ۾ لين ٿي ويا تڏهن ڏٺو ويو ته جيتوڻيڪ (١٠) ڏهن سالن ۾ هزارين روپيا پيئا ون چڙهي چڪي هئي ته به پيتيءَ ۾ بلڪل ٿورو ڌن بچيل هو. ٿوري ۾ ڇنجي ته دڪشڻا وٺڻ جو مکيه متو آهي، ڀڳتن کي پنهنجي من کي شڌ ڪرڻ جو پاٺ پاڙهڻ ۽ سبق سيکارڻ.

"سائين ليلا" پترڪا (ڀاڱو ٧ صفحه ٦٢٦) ۾ رٽائرڊ مختيارڪار شري بي وي ديو دڪشڻا جي باري ۾ چيو ته "باباجن هرهڪ شخص ڪان دڪشڻا ڪين وٺندو هو پر جيڪي سندس پيارا ڀڳت هوندا هئا، انهن ڪان ئي دڪشڻا جي گهر ڪندو هو. جيڪي دل ۾ اِهو خيال ڪري

ايندا هئا تہ باباجن گهرندا تہ پوءِ ڏيندا سين، اُنهن کان ڪڏهن بہ ڪين گهرندو هو. جيڪي سندس مرضيءَ برخلاف سندس اڳيان پيسا رکندا هئا تہ انهن کي يڪدم چوندو هو ”موٽڪي ڪاڻ کپي واپس کڻو.“ پر ڀڳتن کان سندن حيثيت سارو ٿي دڪشڻا گهرندا هئا. ليڪن بالڪن ۽ استرين کان پڻ دڪشڻا وٺندو هو.

شاهوڪارن يا غريبن کان دڪشڻا ڪين گهرندا هئا پر جيڪي گهرڻ تي بہ ڪين ڏيندا هئا اُنهن تي بہ ڪاوڙ اصل ڪين ڪندا هئا. جيڪڏهن ڪو ڀڳت، پنهنجي متر معرفت پيسا موڪليندو هو جا هن کي ڏيڻ وسري ويندي هئي، تہ باباجن کين ياد ڪرائي، اُها پيسا وصول ڪندا هئا. جيڪڏهن ڪو ڀڳت پنهنجي وت کان مٿي دڪشڻا رکندو هو تہ باباجن وڌيڪ ڏنل پيسا کين واپس ڏيندا هئا.

پر ڪڏهن ڪڏهن، ڪو ڀڳت پنهنجي اِڇا اَنوسار جيڪا پيسا اچي رکندو هو تہ موج ۾ اَچي کيس چوندا هئا تہ هيءَ پوري ناهي وڌيڪ ڏي. جي هن وٽ کيسي ۾ رقم نہ هوندي هئي تہ چوندا هئس تہ اُڌارا وٺي ڏي! ڪن کان تہ ساڳئي ڏينهن ٿي چار پيرا بہ دڪشڻا گهرندا هئا!! مولائي فقيرن جي مولائي اِنهيءَ کي چئبو آهي. مليل دڪشڻا منجهان، باباجن

پنهنجي چلم ۽ ڏوڙيءَ جــي ڪاڻين لاءِ بلڪل ٿورو خــرچ ڪندا هئا. ڪي ٻيا شخص "شرڌي سنستا" لاءِ سڀ گهربل شيون، راڌا ڪرشڻا بائي کان پڇي يا سندس ٻڌايو ڪرڻ تي ڏن ڏيئي ويندا هئا.

ٻيو جيڪي ٻــ ٻرهي وڏي ملهه واريون شيون ڪٺي ايندا هئا اُنهن تــي ڪاوڙجي، بعضي بعضي ته گاريون به ڏيندا هئا. ڀڳت ٽاٽا صاحب چندورڪر کي هڪ ڏينهن چيائون تـه "منهنجي ملڪيت آهي هڪ لنگوٽي ۽ هڪ ٽمريل (جڳ يـا ڪُوزو). هي ماڻهو هرويرو قيمتي شيون ڇيٽا رکــي، مون کي ڏکي ٿا ڪن! الله جي وات ۾ هلندڙن لاءِ، ڪامني (استري) ۽ ڪنچن (ڏن) ٻه وڏيون رنڊڪون آهن." اِن ڪري به پانشالاٿون کولائي، اُن ۾ سڀ آيل ڏن خرچ ڪندا هئا يـــا ڪين، راڌا ڪرشڻا بائي کي سڏي اچڻ لاءِ موڪليندا هئا ۽ اُن جي پڇ ڳڇ ڪيا ونندا هئا ته ڪيتري قدر سندس من مايا ۾ قائل آهي.

اهو سڀ اِن ڪري ڪندا هئا ته ڀڳتن جي اڳيان عملي مثال ٿئي ته پئسو ڪنهن ڪري رکڻ، فقيرن جو ڪم نـاهي. شالائن لاءِ خاص مليل رقمون ڏيندڙن کي راڌا ڪرشڻا مائيءَ وٽ ئــي موڪليندا هئا ته وڃي هنکي ڏيو. ٽاتپريه آهي تـه ڌرم جي ٻلي ڏنل پئسو،

ڌرم جي ڪمن ۾ آتڻ ٿي ڪلياڻ ڪاري ٿيندو آهي. ڏيھاڙن جي ڀيٽ، آڌياتمڪ اُنتي (واڌارو) ٿيندي آهي ۽ باباجن جهڙن سنتن جي ڪرپا ۽ آشيرواد پڻ ٿين ٿي حاصل ٿيندي آهي.
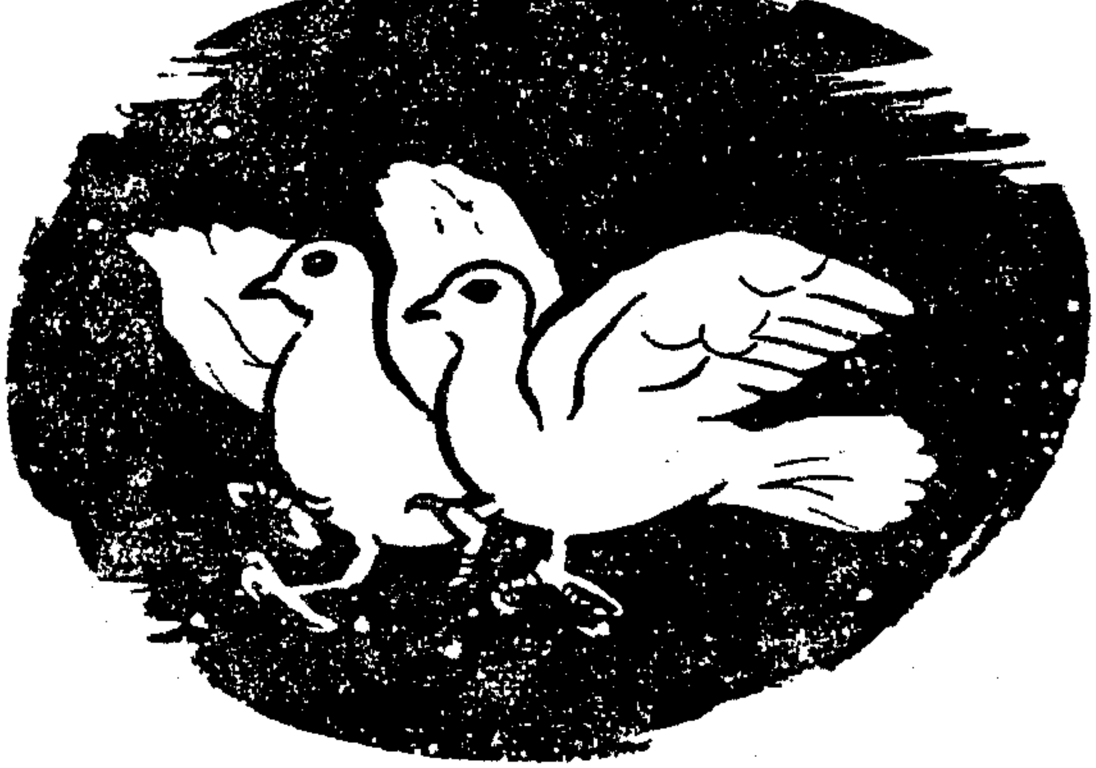
”عقلي صاحب شيوءِ،
عقلي ڪيجيءِ دان.“